

NOBLE
EDUCATION
PUBLISHER

PKP

PUBLIC
KNOWLEDGE
PROJECT

OJS

OPEN
JOURNAL
SYSTEMS

Buddho Journal

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (ONLINE)

Aesthetics and Nature

สุนทรียศาสตร์กับธรรมชาติ

Author & Corresponding Author*

Phramaha Werawit Rajcote*

พระมหาวีรวิชญ์ ราชโคตร*

Affiliation:

1. Religion and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, Thailand.

ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Email: werawit.raj@student.mbu.ac.th

Article history:

Received: 10/06/2024, Revised: 24/08/2024,

Accepted: 15/09/2024, Available online: 01/10/2024

How to Cite:

Rajcote, W. (2024). Aesthetics and Nature. *Buddho Journal*, 3(4), 10-22.

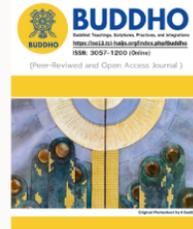

BUDDHO

Buddhist Teachings, Scriptures, Practices, and Integrations

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/Buddho>

ISSN: 3057-1200 (Online)

Academic Review Articles

Aesthetics and Nature

Werawit Rajcote*

สุนทรียศาสตร์กับธรรมชาติ

พระมหาวิริวิชญ์ ราชโคตร*

Abstract

Aesthetics is about beauty. The beauty value of everything around us As for nature, it is what arises, survives, and decays according to the nature of all things. In this article, we will discuss the benefits of aesthetics in nature. Punishment for neglecting the value of natural beauty the relationship between beauty and nature, And most importantly, to raise awareness and see the importance of nature through its profound beauty. It is essential to study and be aware of how to appreciate the beauty of nature. Both from an aesthetic point of view and a Buddhist point of view. Sufficient as a guideline for researching and creating new ideas. And a feeling of love for nature that will be beneficial to society, the nation, and the world.

Keywords: Aesthetics, Nature

บทคัดย่อ

สุนทรียศาสตร์เป็นเรื่องของความงาม คุณค่าความงามของสรรพสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา ส่วนธรรมชาตินั้น คือ สิ่งที่เกิดขึ้น ดำรงอยู่ และสลายไปตามธรรมชาติของสิ่งทั้งปวง ในบทความนี้ เราจะพูดถึงประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติ บทลงโทษสำหรับการละเลยคุณค่าของความงามของธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างความงามกับธรรมชาติ และที่สำคัญที่สุดคือเพื่อสร้างความตระหนักรู้และมองเห็นความสำคัญของธรรมชาติผ่านความงามอันลึกซึ้งของมัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาและตระหนักรู้ว่าจะชื่นชมความงามของธรรมชาติได้อย่างไร ทั้งจากมุมมองสุนทรียศาสตร์และมุมมองของพุทธศาสนา เพียงพอเป็นแนวทางในการค้นคว้าและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ๆ และความรู้สึกรักธรรมชาติอันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และโลก

คำสำคัญ: สุนทรียศาสตร์, ธรรมชาติ

บทนำ

สุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่สำรวจธรรมชาติของความงาม ศิลปะ และรสนิยม โดยจะตรวจสอบหลักการและหลักเกณฑ์ที่กำหนดสิ่งที่ถือว่าสวยงาม ส่วนธรรมชาติเป็นแหล่งที่มาของแรงบันดาลใจสำหรับศิลปิน กวี และนักปรัชญายาวนาน ภูมิทัศน์ที่น่าทึ่ง สีสันทัดใจ และลวดลายที่สลับซับซ้อนมักทำให้เกิดความรู้สึกทึ่งและความประหลาดใจ สุนทรียศาสตร์ช่วยให้เราเข้าใจว่าทำไมเราถึงพบปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบางอย่าง เช่น เทือกเขาสูงตระหง่าน พระอาทิตย์ตกอันเจียบสงบ หรือดอกไม้ที่ละเอียดอ่อนซึ่งดูน่าดึงดูดใจ ในสุนทรียศาสตร์ ธรรมชาติถูกมองว่าเป็นการแสดงถึงความงามและความกลมกลืน การศึกษาสุนทรียศาสตร์และธรรมชาติเป็นสิ่งที่สำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการศึกษาที่ส่งผลให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในชีวิตของมนุษย์ โดยรวมแล้วการศึกษาเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์กับธรรมชาติช่วยให้เราเข้าใจความงามและความสำคัญของธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ช่วยให้เราเข้าใจรายละเอียดทั้งมุมมองที่เป็นประโยชน์และมุมมองที่เป็นโทษ ในการเห็นคุณค่าของธรรมชาติ รวมถึงเห็นความสัมพันธ์ของความงามและธรรมชาติ ในบทความนี้ได้ศึกษาและพิจารณาทั้งในมุมมองเชิงวิชาการและมุมมองด้านพระพุทธศาสนา โดยหวังว่าบทความนี้จะเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมหลักคิดวิเคราะห์ต่อผู้ศึกษาในเรื่องของสุนทรียศาสตร์กับธรรมชาติได้เป็นลำดับไป

สุนทรียศาสตร์ในมุมมองทางปรัชญา

สุนทรียศาสตร์นั้นเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา ที่เรียกกันในภาษาอังกฤษว่า Aesthetics ซึ่งเป็นปรัชญาสาขาหนึ่งที่พูดถึงเรื่องของความงามว่า ที่เรียกกันว่า “ความงาม” นั้น มีอยู่จริงหรือไม่ ถ้าความงามมีอยู่ จะมีอยู่อย่างไร มีอะไรเป็นตัวกำหนดว่าสิ่งนี้งาม สิ่งนี้ไม่งาม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาทางปรัชญา สุนทรียศาสตร์เป็นแขนงหนึ่งของปรัชญาประยุกต์ที่ใช้ปรัชญาบริสุทธิ์ตีความผลสรุปของศิลปะต่างๆ สุนทรียศาสตร์ มาจากศัพท์ 2 ศัพท์ คือ สุนทรียะ + ศาสตร์ “สุนทรียะ” แปลว่า ดีงาม สุนทรียศาสตร์ “ศาสตร์” แปลว่า ระบบวิชาความรู้ รวมแล้วจึงมีความหมายตามรากศัพท์ว่า วิชาที่ว่าด้วยความงาม ผู้บัญญัติศัพท์ต้องการใช้แปลคำภาษาอังกฤษว่า Aesthetics ซึ่งมาจากศัพท์ภาษากรีกว่า Aistheticos เป็นคุณศัพท์ของคำกริยา Aisthanomai แปลว่า รู้ได้ด้วยผัสสะ (To perceive) แต่ทว่าศัพท์ Aesthetics ในภาษาอังกฤษกำหนดไว้ให้หมายถึงวิชาว่าด้วยศิลปะโดยทั่วไป (สุพจน์ จิตสุทธิญาณ, 2556: 164) กล่าวโดยสรุป สุนทรียศาสตร์ คือ วิชาที่ว่าด้วยเรื่องของความงาม คุณค่าแห่งความงามของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ในสุนทรียะนั้นเป็นสิ่งที่ต้องอาศัยสิ่งที่เรียกว่าประสบการณ์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญๆ คือ ความรู้สึกทางประสาทสัมผัส เราได้รับความรู้สึกทางประสาทสัมผัสของเสียงและแสงโดยทางหูและทางตา และถ้าปราศจากการรับรู้ทางประสาทสัมผัสเช่นนั้น ประสบการณ์สุนทรียะก็เป็นไปไม่ได้ อารมณ์ที่เป็นสุข

หรืออารมณ์เศร้าจะมาสู่เราได้โดยวิธีการทางประสาทสัมผัส เช่น ดนตรี เสียงที่อ่อนนุ่มและยาวนานจะสร้างความรู้สึกที่เศร้าแก่ผู้ฟัง ความรู้สึกประสบการณ์ทางสุนทรียะนั้นมิใช่สิ่งที่แห้งผากแต่เป็นสิ่งที่เต็มไปด้วยความรู้สึกในกรณีของภาพเขียนลอกแบบธรรมชาติ เราได้ประสบการณ์แห่งความรู้สึกที่เหมือนกันเช่นเดียวกับที่เราได้ประสบการณ์ เมื่อเราเห็นวัตถุที่แท้จริงที่ถูกลอกแบบนั้นตัวอย่าง เช่น คนรักม้าจะได้รับความรู้สึกเป็นสุขเมื่อเขาได้เห็นภาพเขียนของม้า และความรู้สึกเป็นสุขนี้สามารถเทียบได้กับความรู้สึกเป็นสุขที่เขาเห็นม้าที่แท้จริง (ณัฐชา จิตภักดี และ พระครูภาวนาโพธิคุณ, 2563: 65) อเล็กซานเดอร์ กอตตริบ โบรมการ์เด็น นักปรัชญาชาวเยอรมันได้ เขียนหนังสือชื่อ *Aesthetica* จำหน่ายเมื่อปี ค.ศ. 1750 ออกเผยแพร่แนวคิดความรู้เกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกแห่งความงามเป็นครั้งแรก ผลงานจากหนังสือเล่มนี้ ทำให้ โบรมการ์เด็น มีชื่อเสียงจนได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งสุนทรียศาสตร์สมัยใหม่” ในสมัยของโบรมการ์เด็น นิยามของสุนทรียศาสตร์ จึงหมายถึง “ความรู้ที่ว่าด้วยความงามในธรรมชาติและศิลปะที่ว่าด้วยคุณลักษณะเงื่อนไขและความเป็นไปตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของมัน” พดุงศักดิ์ คชสำโรง ได้เรียบเรียงความหมายตามแนวคิด อเล็กซานเดอร์ กอตตริบ โบรมการ์เด็น (Alexander Gottrib Baumgarten) ได้อธิบายความหมายของคำว่า สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ไว้ดังนี้

1) สุนทรียศาสตร์ เป็นความรู้จากประสบการณ์ (Conceptual Knowledge) กล่าวคือ เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสาทสัมผัสและประสบการณ์ที่เคยผ่านมา แล้วนำเหตุและผลเข้ามาตัดสิน

2) สุนทรียศาสตร์ เป็นความรู้โดยตรง (Intuitive knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน หรือเรียกว่าการหยั่งรู้เป็นความรู้ที่สูงกว่าปกติ และเป็นการนำความรู้ที่ใช้มาตัดสินความงาม โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยเหตุผลมาเกี่ยวข้อง

ศาสตราจารย์อารี สุทธิพันธ์ นักวิชาการทางด้านศิลปะที่มีชื่อเสียงของไทยในปัจจุบัน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของคำว่า สุนทรียศาสตร์ ว่าเป็น “วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้หรือศาสตร์ของการรับรู้ทางความงาม” นอกจากนี้สุนทรียศาสตร์ ยังหมายถึง วิชาที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกการรับรู้ความงาม, วิชาที่เกี่ยวข้องกับหลักเกณฑ์คุณค่าลักษณะความงาม คุณค่าของความงามและรสนิยม, วิชาที่ส่งเสริมให้สออบสวนและแสวงหาหลักเกณฑ์ของความงามสากลในลักษณะของรูปธรรม ที่เห็นได้ ที่รับรู้ได้ ที่ชื่นชมได้ และวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากิจกรรมตอบสนองของมนุษย์ จากสิ่งเรายกนอก ตามเงื่อนไขของสถานการณ์เรื่องราว ความเชื่อและผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น (ไชยเดช แก้วสง่า, 2556: 2) การเห็นจะประโยชน์ในสุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติ “ศิลปะ” ก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ มีความประเสริฐกว่าสัตว์โลกชนิดอื่น สัตว์สร้างสีสันลวดลายขึ้นบนตัวเอง เนื่องจากสัญชาตญาณในการพรางตัวจากภัยอันตราย หรือดึงดูดเพศตรงข้ามเพื่อสืบพันธุ์ดอกไม้ มีสีสันรูปทรงสะดุดตาเพื่อล่อแมลง ให้มาช่วยผสมเกสร เป็นต้น แต่มนุษย์สร้างศิลปะขึ้นจากความต้องการทางจิตใจมากกว่าความต้องการทางกาย ฉะนั้น “ศิลปะ” ก็คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจ ซึ่งในระยะแรกอาจสร้างขึ้นจากสิ่งของที่เป็นความต้องการทางกายก่อนก็ได้ เช่น อาหารซึ่งตามความเป็นจริงแล้วมนุษย์ กิน

อาหาร เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้ แต่ความต้องการของมนุษย์มากไปกว่านั้น เช่น เครื่องนุ่งห่มที่มีจุดประสงค์สวมใส่เพื่อความอบอุ่นของร่างกายมนุษย์เท่านั้น ก็ยังสร้างสรรค์ออกแบบให้มีความงดงามทั้งเรื่องรูปทรงสีสันและลวดลาย เป็นต้น ศิลปะที่สร้างควบคู่ไปกับสิ่งของในการดำรงชีวิตมนุษย์ เหล่านี้จะรวมเรียกว่า “ประยุกต์ศิลปะ (Applied Art)” เมื่อมนุษย์ มีความต้องการความงามสิ่งที่สนองจิตใจมาก กล่าวคือ ต้องการเพียงชื่นชม สีสันสวยงาม ฟังเสียงไพเราะ มองลีลาเคลื่อนไหวที่อ่อนช้อย สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อันสูงส่งที่มีผลต่อจิตใจมนุษย์จึงเกิด ในรูปแบบของ “จิตรศิลปะ (Fine Art)” จึงอุบัติขึ้นอย่างมากมาย มหาศาลทุกชาติทุกภาษาในโลกนี้ล้วนสร้างศิลปะอันวิจิตรนี้ ดังตัวอย่างที่ยอมรับกันว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ ของโลกต่างๆ แท้ที่จริงแล้วศิลปะนั้นเกิดขึ้นจากการรับรู้ ทางสุนทรียภาพของมนุษย์ ด้วยประสาทสัมผัส ของมนุษย์ นั่นเองประสาทสัมผัสที่สำคัญนั้น คือ การมองเห็นและการได้ยิน โดยเริ่มจากการรับรู้สุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติ ซึ่งสามารถแบ่งสภาวะความงามในธรรมชาติได้ 3 ลักษณะ คือ 1) ภาพลักษณะตามธรรมชาติ (Natural Imagery) คือความงามที่สามารถรับรู้ด้วยการมองเห็น เช่น ทุ่งหญ้า ท้องทะเล ภูเขาดอกไม้ เป็นต้น 2) เสียงตามธรรมชาติ (Natural Sound) คือ ความงามที่สามารถรับรู้ด้วยการฟัง เช่น เสียงคลื่นกระทบฝั่ง เสียงนกร้อง เสียงลมพัด เป็นต้น 3) การเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ (Natural Movement) คือ ความงามที่ต้องรับรู้ทั้งการมองและการฟัง เช่น เกลียวคลื่นกระทบฝั่ง เป็นต้น

จึงสามารถกล่าวได้ว่า ธรรมชาติมีประโยชน์ในการดำรงอยู่ ส่วนประสาทสัมผัสมีหน้าที่รับรู้สุนทรียะในธรรมชาตินั้น ๆ เมื่อมนุษย์มองเห็นการเคลื่อนไหวอันงดงามของธรรมชาติอย่างชัดเจนจึงเกิดความคิดสร้างกลวิธีในการเลียนแบบธรรมชาติจนกลายเป็นวิชาการด้านการแสดงขึ้นก็นำไปสู่ผลงานศิลปะ ที่สามารถแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ตามประสาทสัมผัสในการรับรู้ความงามได้ 3 ประเภท ดังนี้ 1) ทัศนศิลปะ (Visual Art) คือ ศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการมองเห็น 2) โสตศิลปะ (Audio Art) คือ ศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยการฟัง 3) โสตทัศนศิลปะ (Audio-Visual Art) คือ ศิลปะที่รับรู้ได้ทั้งการมองเห็นและการฟังที่มาของงานศิลปะข้างต้นนี้ เป็นเพียงที่มาขั้นพื้นฐานเท่านั้น การสร้างสรรค์ ผลงานศิลปะของมนุษย์ เริ่มขึ้นตั้งแต่ยุคหินเก่าหรือเมื่อประมาณ 15,000 ปีก่อนคริสตกาล โดยปรากฏหลักฐานเป็นภาพเขียนบนผนังถ้ำแต่การที่จะเกิดศิลปะชั้นสูงได้นั้นจะต้องมีปัจจัยอื่นๆ ของธรรมชาติธรรมชาติถือเป็นสิ่งแรกที่ทำให้ มนุษย์ เริ่มสร้างสรรค์ งานศิลปะ ศิลปะยุคแรกๆ จึงเป็นการเลียนแบบธรรมชาติ (ไชยเดช แก้วสง่า, 2556, น. 5) ดังนั้นสุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติจึงสามารถให้ประโยชน์ด้านสุนทรียภาพมากมายที่ช่วยยกระดับความเป็นอยู่และการพัฒนาการโดยรวมของเรา

ปรากฏการณ์ศิลปะกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ธรรมชาติ หมายความว่า สิ่งที่เกิดมีและเป็นอยู่ตามธรรมดาของสิ่งนั้นๆ ปรากฏการณ์ในโลกมนุษย์ตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน มีสองส่วนสำคัญ คือ ปรากฏการณ์ศิลปะกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ “ศิลปะ” นั้นเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำอย่างสร้างสรรค์และเจตนาของมนุษย์ ส่วน “ธรรมชาติ” เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากระบบธรรมชาติ หรือตามวิถีธรรมชาติ (ศุภรชัย สิงห์ยะบุศย์, 2561: 13) ธรรมชาติเป็นระบบที่สวยงามและซับซ้อนขององค์ประกอบที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตของโลก ครอบคลุมทุกสิ่งตั้งแต่มหาสมุทรอันกว้างใหญ่และภูเขาสูงตระหง่านไปจนถึงดอกไม้ที่เล็กที่สุดและแมลงที่เล็กที่สุด ธรรมชาติให้ทรัพยากรที่สำคัญแก่เรา เช่น อากาศที่สะอาด น้ำ และอาหาร และนำเสนอภูมิทัศน์อันน่าทึ่งที่สร้างแรงบันดาลใจและฟื้นฟูเรา เป็นเครื่องเตือนใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งมีชีวิตทั้งหมดและความสำคัญของการอนุรักษ์และปกป้องสิ่งแวดล้อมของเรา สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกล้วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สิ่งมีชีวิตมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้างทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต เพื่อให้เกิดการดำรงอยู่อย่างดุลยภาพทางธรรมชาติ การศึกษานิเวศวิทยา จึงเป็นพื้นฐานแห่งความรู้ ความเข้าใจถึงบทบาท และหน้าที่ของสิ่งมีชีวิตในสิ่งแวดล้อมซึ่งจะนำไปสู่การมองเห็นองค์ประกอบต่างๆ ในระบบนิเวศที่เป็นสื่อกลางในการหมุนเวียน ถ่ายเทของสสารและพลังงานอยู่ตลอดเวลา ปัญหามลพิษในระบบนิเวศ เป็นปัญหาสำคัญและกำลังได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา วิธีพรรณทางนิเวศด้านปรัชญาก็มีทัศนะที่แตกต่างกันไป เช่น แนวคิดที่ยึดถือว่ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Anthropocentric) คือให้ความสำคัญมนุษย์มากที่สุด แนวคิดที่ยึดถือสิ่งมีชีวิตเป็นศูนย์กลาง (Biocentric) ให้ความสำคัญสิ่งมีชีวิตว่าต่างก็มีสิทธิ์ดำรงตนอย่างเท่าเทียมกัน ต้องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน หรือแนวคิดที่ยึดนิเวศเป็นศูนย์กลาง (Eco-centric) ให้ความสำคัญระบบนิเวศมากที่สุด ทุกสิ่งอิงอาศัยกันและกันแม้มนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ (ประเวศ อินทองปาน, 2553: 73)

ในทางพระพุทธศาสนาก็ให้ความสำคัญกับธรรมชาติเป็นอย่างมาก โดยสอนผ่านความกตัญญูต่อธรรมชาติ ความกตัญญูนี้ในพระพุทธศาสนา มีใช้มีเฉพาะต่อมนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แต่ท่านให้มีแม้แต่ต่อสัตว์และพืชทั้งหลายด้วย มีคาถาพุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่งที่ย้ำบ่อยๆ ยกตัวอย่างพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎก ที่มาในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก ความว่า “บุคคลนั่งนอนไต่ร่มไม้ไต่ ไม่พึงหกรานกิ่งก้านของต้นไม้ผู้นั้นผู้ประทุษร้ายมิตรเป็นคนทราม” (ขุ.ชา. (ไทย) 27/1469/270.) แสดงถึงความรู้สึกที่ดีต่อกัน ให้ระลึกว่า ต้นไม้ที่เราได้พึ่งพิงอาศัยร่มเงาเป็นประโยชน์ ต้นไม้ไม่มีค่า มีร่มเงาที่คนอื่นจะได้อาศัยต่อไป เรามาอาศัยร่มเงาของเขาแล้วก็เหมือนกับต้นไม้เป็นมิตรของเรา เราก็ไม่มีเหตุผลอะไรที่จะไปแก่งกิ่งหรือส่วนต่างๆ ของเขาทิ้งเล่น ถ้าทำอย่างนั้น ท่านถือว่าเป็นการประทุษร้ายมิตร และนอกจากธรรมชาติที่หมายถึงพืชแล้วนั้น ธรรมชาติในนิยามของพระพุทธศาสนา ยังหมายรวมถึงซึ่งที่เป็นธรรมชาติทั่วไป ไม่ว่าจะเป็น ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความทุกข์ รวมไปถึง

ความสุขด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้หากพิจารณาผ่านมุมมองของสุนทรียศาสตร์แล้วอาจกระทำให้เห็นถึงความงามที่อยู่ในธรรมชาติเหล่านั้น จนเกิดเป็นความซาบซึ้งและตระหนักถึงคุณค่าในธรรมชาติเหล่านั้นได้

โทษของการละเลยคุณค่าความงามทางธรรมชาติ

การละเลยคุณค่าความงามทางธรรมชาติอาจมีผลที่ตามมาหลายประการ ซึ่งต้องกล่าวว่า เมื่อมนุษย์ไม่เห็นคุณค่าของความงามในธรรมชาติ ย่อมไม่เห็นความสำคัญของธรรมชาติทำให้เกิดการปล่อยปละละเลย เปรียบเหมือนบุคคลที่ได้รับโอกาสใดๆ อย่างง่ายดาย แต่ไม่ตระหนักรู้ในโอกาสนั้น ทำให้มองไม่เห็นความสำคัญของโอกาสที่ตนได้รับจนเสียใจหรือเกิดผลเสียในภายหลัง ในที่นี้แบ่งไปพอสังเขป 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1) ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม การละเลยความสวยงามทางธรรมชาติสามารถนำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมได้ เมื่อภูมิทัศน์ทางธรรมชาติไม่ได้รับการดูแลหรือปกป้องอย่างเหมาะสม ระบบนิเวศอาจได้รับผลกระทบ ส่งผลให้สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพและบริการของระบบนิเวศ

2) การสูญเสียมรดกทางวัฒนธรรม สุนทรียศาสตร์ทางธรรมชาติหลายอย่าง เช่น ภูมิทัศน์แบบดั้งเดิม สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือลักษณะทางธรรมชาติที่สำคัญทางวัฒนธรรม มีคุณค่ามหาศาลในแง่ของมรดกทางวัฒนธรรม การละเลยความสวยงามเหล่านี้อาจส่งผลให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและมรดกของชุมชน

3) ผลกระทบด้านลบต่อการท่องเที่ยว สุนทรียภาพทางธรรมชาติมักดึงดูดนักท่องเที่ยวและมีส่วนช่วยต่อเศรษฐกิจในท้องถิ่น การละเลยสุนทรียศาสตร์เหล่านี้อาจทำให้การท่องเที่ยวลดลง ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่ต้องอาศัยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4) ความอยู่ดีมีสุขทั้งกายและใจลดลง สุนทรียศาสตร์ตามธรรมชาติได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีผลเชิงบวกต่อความเป็นอยู่ที่ดีทั้งกายและใจ การละเลยความสวยงามเหล่านี้อาจส่งผลให้การเข้าถึงพื้นที่สีเขียวลดลง ซึ่งอาจนำไปสู่ความเครียดที่เพิ่มขึ้น การออกกำลังกายลดลง และความเป็นอยู่โดยรวมลดลง

5) ความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศลดลง สุนทรียภาพทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้และพื้นที่ชุ่มน้ำ มีบทบาทสำคัญในการบรรเทาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การละเลยสุนทรียภาพเหล่านี้สามารถลดความสามารถในการดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ ควบคุมวัฏจักรของน้ำ และป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ ทำให้ชุมชนเสี่ยงต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น

ในอดีตกาล การจินตนาการถึงเหตุการณ์ความล่มสลายหรือการสิ้นสุดของโลกมักถูกเชื่อมโยงกับ คำทำนายหรือความเชื่อทางศาสนา ปัจจุบัน วาทกรรมหายนะสิ้นโลกอาจเกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อม เช่น ภัยธรรมชาติที่กวาดล้างวัฒนธรรมและอารยธรรมมนุษย์ หรือการล่มสลายอย่างถาวรของระบบนิเวศหลัก นำไปสู่หายนะหรือความพินาศระดับโลก ซึ่งกลายเป็นวาทกรรมกระแสหลักในการสร้างงานวรรณกรรมและภาพยนตร์สยองขวัญเชิงสิ่งแวดล้อม (eco-thriller) จินตนาการที่เน้นภาพสยดสยองและความสิ้นหวังของมนุษยชาตินี้มักสร้างความ

หวาดกลัว ซึ่งผู้ผลิตเชื่อว่าอาจ ช่วยขับเคลื่อนให้เกิดแรงกระตุ้น และพฤติกรรมเชิงบวกต่อสิ่งแวดล้อมได้ผู้อ่านพึงระลึกว่าภาพธรรมชาติต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงข้างต้นเป็นเพียงรูปแบบการนำเสนอธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมที่ปรากฏในสื่อวัฒนธรรม มีรากฐานจากการสังเกตสภาพความเป็นจริงในพื้นที่หรือโลกกายภาพ ทั้งนี้การพิจารณาภาพเหล่านั้นว่าเป็นวาทกรรมหรือการนำเสนอไม่ได้หมายความว่าภัยพิบัติทางธรรมชาติไม่ได้เกิดขึ้นจริง หรือสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์หรือเสื่อมโทรม (พชรวรรณ บุญพร้อมกุล, 2565: 6)

ปัญหาสิ่งแวดล้อมเห็นชัดในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมจากสังคมเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมในยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมในปี ค.ศ. 1750 – 1850 ตามมาด้วยยุคปฏิวัติเขียวในทศวรรษ 1960 ตลอดระยะเวลากว่าสองร้อยปีนี้ มนุษย์ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมต่างๆ อย่างมากจนเกินศักยภาพในการฟื้นคืน เกิดการปนเปื้อนสารเคมีที่เป็นพิษในดิน แหล่งน้ำและอากาศจนเข้าสู่ห่วงโซ่อาหารของมนุษย์และสัตว์ ส่งผลให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง สิ่งมีชีวิตต่างๆ ได้รับผลกระทบจากมลพิษเกิดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมในวงกว้างและขยายเป็นปัญหาระดับโลกและยังส่งผลกระทบมาจนถึงปัจจุบัน ระบบนิเวศเสียหายและนิเวศบริการก็ถูกทำลายไป และชนิดของสายพันธุ์สิ่งมีชีวิตลดลงอย่างมาก ส่งผลกระทบโดยตรงกับพืชและสัตว์ป่าแต่ยังส่งผลกระทบต่อเรื่องมาถึงมนุษย์ด้วย มีรายงานว่า 1 ใน 3 ของคนทั่วโลกไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำที่ปลอดภัย และมีปัญหาระบบทางเดินหายใจ 4.2 ล้านคน จากมลพิษอากาศ (สุทธิลักษณ์ นิลเอสงค์, 2563: 158) ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้เป็นผลมาจากการละเลยคุณค่าความงามทางธรรมชาติที่เราควรตระหนักและรู้ตัวอย่างยิ่ง

ความสัมพันธ์ระหว่างความงามกับธรรมชาติ

หากพิจารณาตามทฤษฎีและเกณฑ์ตัดสินความงามทั้ง 4 ทฤษฎี คือ

- 1) อัตนัยนิยม / จิตวิสัย (Subjective Theory) คือ ทฤษฎีที่ว่าสิ่งสวยงามขึ้นอยู่กับจิตของผู้เห็นไม่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติใด ๆ ของวัตถุทั้งสิ้น
- 2) ปรนัยนิยม / วัตถุวิสัย (Objective Theory) คือ ทฤษฎีที่ว่าความงามเป็นคุณสมบัติติดตัวมาจากวัตถุตั้งแต่แรกเริ่ม ไม่ว่าใครจะสนใจหรือมองเห็นความงามนั้นหรือไม่ก็ตาม วัตถุก็มีความงามในตัวของมันเอง
- 3) สัมพัทธนิยม (Relative Theory) คือ ทฤษฎีที่ว่าความงามเป็นทั้งคุณสมบัติของวัตถุและจิต อธิบายคือเป็นไปการรวมทฤษฎีที่รวมทั้งอัตนัยนิยมและปรนัยนิยม
- 4) ทฤษฎีอุบัติการณ์ใหม่ (Emergent Theory of Value) เป็นทฤษฎีที่รวมเฉพาะข้อดีของ 3 ทฤษฎีข้างต้นเข้าด้วยกัน

สรุปได้ว่าความเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติและความงามเป็นสิ่งที่ลึกซึ้งและอยู่เหนือกาลเวลา และเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งจนไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ ธรรมชาติพร้อมทิวทัศน์อันตระการตา สีสนที่สดใสและลวดลายอันประณีต เป็นแหล่งแรงบันดาลใจสำหรับศิลปิน กวี และนักปรัชญามายาวนาน ยกตัวอย่าง จากผล

การสร้างสรรคประดิมากรรมดินเผา ที่สื่อสะท้อนจังหวะลีลาความงามจากธรรมชาติ ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการสร้างสรรคผลงานศิลปะในรูปแบบนามธรรมคือการดึงเอารูปทรงจากธรรมชาติอาทิ เช่น กลีบดอกไม้ที่พัดพลิ้วไหวตามแรงลมอย่างอิสระเสรีให้ถูกคลี่คลายเป็นรูปทรงใหม่จากจินตนาการของผู้สร้างสรรคผ่านกระบวนการของการสร้างสรรคในรูปแบบประดิมากรรมดินเผาและสามารถแสดงเนื้อหาแห่งความงามในธรรมชาติได้จริง (จริยวดี มะราชสี, 2557, น. 95) ทั้ง 4 ทฤษฎีข้างต้นใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินความงามของธรรมชาติและทุกสรรพสิ่งล้วนเป็นธรรมชาติ การใช้เวลาร่วมกับธรรมชาติได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อความเป็นอยู่ที่ดีของเรา การศึกษาพบว่าการดื่มด่ำกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสามารถลดความเครียด เพิ่มความคิดสร้างสรรค์ และปรับปรุงความสุขโดยรวมได้ ความงามของธรรมชาติมีผลในการเยียวยาต่อจิตใจและร่างกายของเรา เตือนเราถึงความเชื่อมโยงของเรากับโลกและความสำคัญของการใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับโลก โดยพื้นฐานแล้ว ธรรมชาติและมีความงามมีความเกี่ยวพันกัน โดยแต่ละอย่างเสริมสร้างซึ่งกันและกัน ขณะที่เราชื่นชมความงามของธรรมชาติ เราก็พัฒนาความรู้สึกขอบคุณและความเคารพต่อโลกรอบตัวเราอย่างลึกซึ้ง ด้วยการตระหนักและอนุรักษ์ความงามของธรรมชาติ ซึ่งการที่จะรักษาการเข้าถึงความสัมพันธ์นี้ไว้หรือตระหนักถึงโทษที่จะเกิดขึ้นหากละเลยคุณค่าความงามทางธรรมชาติ อีกทั้งหากต้องการได้รับประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ก็ต้องตระหนักและเข้าถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติ

การเข้าถึงคุณค่าของความงามของธรรมชาติ

การเข้าถึงคุณค่าของความงามของธรรมชาติคือการเดินทางของชีวิตที่เป็นส่วนตัวของคุณคนนั้น ๆ และต่อเนื่อง เป็นเรื่องเกี่ยวกับการค้นหาความสุข แรงบันดาลใจ และความเคารพอย่างลึกซึ้งต่อธรรมชาติ ซึ่งผลลัพธ์คือการเกิดผลประโยชน์ที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น การเข้าถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติมีวิธีอยู่มากมายหลายประการ ซึ่งต่อไปนี้เป็นประเด็นสำคัญบางประการพอเป็นแนวทางในการเข้าถึงคุณค่านั้นดังนี้

1) ดื่มด่ำไปกับธรรมชาติ คือ การใช้เวลาร่วมกันกลางแจ้งทำให้เราได้เห็นความงามอันน่าทึ่งของโลกธรรมชาติโดยตรง ไม่ว่าจะเดินป่าบนภูเขา เดินเล่นริมชายหาด หรือเพียงนั่งเล่นในสวนสาธารณะ การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติก็ให้ความรู้สึกสงบ เยียบสงบ และเชื่อมโยงกัน

2) การมีสติและการสังเกต คือ การใช้เวลาสังเกตและชื่นชมรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ ในธรรมชาติ เช่น กลีบดอกไม้อันละเอียดอ่อนของดอกไม้หรือลวดลายอันประณีตบนปีกผีเสื้อ สามารถเพิ่มความซาบซึ้งในความงามของมันและสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความรู้สึกประหลาดใจ

3) การอนุรักษ์และความยั่งยืน คือ การตระหนักถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติยังหมายถึงการเข้าใจถึงความสำคัญของการอนุรักษ์และปกป้องความงามด้วย การสนับสนุนองค์กรอนุรักษ์ การปฏิบัตินิสัยที่ยั่งยืน และ

การสนับสนุนแนวทางปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ช่วยให้มั่นใจได้ว่าความงามของธรรมชาติสามารถผลิตพลินได้สำหรับคนรุ่นต่อไป

4) ภาพถ่ายและศิลปะ คือ วิธีหนึ่งในการเข้าถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติคือผ่านภาพถ่ายและงานศิลปะ การบันทึกหรือสร้างภาพที่แสดงถึงความงามของธรรมชาติช่วยให้เราทวนนึกถึงช่วงเวลาเหล่านั้นและแบ่งปันกับผู้อื่น เสริมสร้างความรู้สึกรักชาติซึ่งและความตระหนักรู้

นอกจากในสังคมโลกทั่วไปที่ได้ตระหนักถึงการเข้าถึงคุณค่าของความงามตามธรรมชาติแล้วนั้น ตามหลักของพระพุทธศาสนา คุณค่าของความงามตามธรรมชาติก็ได้รับการยกย่องไว้อย่างสูง พระพุทธศาสนาสอนให้เราชื่นชมและเคารพความงามของธรรมชาติซึ่งสะท้อนถึงความเชื่อมโยงระหว่างสิ่งมีชีวิตทั้งปวงและความไม่เที่ยงของชีวิต ธรรมชาติถูกมองว่าเป็นธรรมะ เป็นความจริงสากล และถือว่ามีคุณประโยชน์ต่อการบรรลุธรรมอย่างยิ่ง พุทธศาสนานับถึงความสำคัญของการฝึกสติและการพิจารณาหลักธรรม ด้วยการตั้งสมาธิและอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติเพื่อมองเห็นทั้งคุณค่าและโทษของวัฏฏสงสาร ซึ่งเราสามารถปลูกฝังความรู้สึกสงบ และการเชื่อมต่อกับสิ่งมีชีวิตทั้งหมด การเชื่อมโยงนี้ช่วยให้เราตระหนักถึงการพึ่งพาซึ่งกันและกันของสรรพสิ่งซึ่งหมุนเวียนไปไม่แตกต่างจากหลักปฏิจางสมุปบาท และส่งเสริมความรู้สึกเห็นอกเห็นใจก่อให้เกิดจิตเมตตา อีกทั้งพระวินัยของพระพุทธศาสนายังพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น คำสอนของพุทธศาสนายังสนับสนุนให้เราละเว้นจากการก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตใดๆ รวมถึงสิ่งแวดล้อมด้วย ด้วยการชื่นชมและอนุรักษ์ความงามของธรรมชาติ เราสามารถมีส่วนช่วยให้โลกและผู้อยู่อาศัยในโลกมีความเป็นอยู่ที่ดีได้ ซึ่งรวมถึงการฝึกดำรงชีวิตที่ยั่งยืน และสนับสนุนการปกป้องแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ

สรุป

การศึกษาเรื่องสุนทรียศาสตร์กับธรรมชาติเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ช่วยให้เราเข้าใจความงามและความสำคัญของธรรมชาติได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ช่วยให้เราเข้าใจรายละเอียดทั้งมุมมองที่เป็นประโยชน์และมุมมองที่เป็นโทษเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าของธรรมชาติ รวมถึงเห็นความสัมพันธ์ของความงามและธรรมชาติ ส่งผลให้เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของธรรมชาติซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในชีวิตของมนุษย์ เพราะหากไม่เห็นซึ่งคุณค่าของความงามในธรรมชาติแล้ว ก็จะทำให้เกิดความเลวเพราะไม่ได้เห็นความสำคัญของความงามนั้น แต่หากเมื่อเข้าถึงความงามหรือคุณค่าของธรรมชาติ สิ่งทีซ่อนเร้นในความงามนั้นจะส่งผลต่อจิตใจ ก่อให้มีพลัง อารมณ์ในทางที่บวก ส่งผลก่อให้เกิดทั้งสติและปัญญา การหาทางออกจากปัญหาหรือการคิดสร้างสรรค์ย่อมได้ผลดี เพราะในจิตใจมีแต่สิ่งสวยงาม สะท้อนใจออกมาเป็นการดำรงชีวิตที่มีความสุข นอกจากสังคมโลกทั่วไปที่ควรเล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของธรรมชาติแล้วนั้น พระพุทธศาสนาก็ได้ให้ความสำคัญกับความงามของธรรมชาติและคุณค่าของธรรมชาติ อันเป็นช่องทางในการเชื่อมโยงแก่นแท้ของการดำรงอยู่และปลูกฝังความเมตตาและการเจริญสติ การ

เห็นคุณค่าและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมถือเป็นส่วนสำคัญของเส้นทางการตรัสรู้ของชาวพุทธทั้งปวง สังเกตได้จากการที่ผู้บรรลุธรรมในอดีตจนถึงปัจจุบันล้วนอาศัยธรรมชาติในการบรรลุ กล่าวคือ การเรียนรู้ความจริงของธรรมชาติที่เราทั้งหลายเรียกว่า “สัจธรรม” ซึ่งการจะเข้าถึงสัจธรรมนั้น ธรรมชาติของสถานที่ (สปปายสถาน) ก็มี ส่วนด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ของสุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติ

มนุษย์มีความเชื่อมโยงโดยธรรมชาติกับธรรมชาติ และการอยู่ในสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติสามารถส่งผลดีต่อความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ได้ เชื่อกันว่าความเชื่อมโยงกับธรรมชาตินี้มีรากฐานมาจากประวัติศาสตร์วิวัฒนาการของเรา และยิ่งพบอีกว่าช่วยให้อารมณ์ดีขึ้น ลดความเครียด และส่งเสริมความเป็นอยู่โดยรวม ในที่นี้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) การลดความเครียด: การใช้เวลากับธรรมชาติช่วยลดระดับฮอร์โมนความเครียด เช่น คอร์ติซอล ได้ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีเสียงที่สงบ สีที่ผ่อนคลาย และอากาศบริสุทธิ์ สามารถช่วยลดระดับความเครียด และส่งเสริมการผ่อนคลายได้ ซึ่งอาจส่งผลดีต่อทั้งสุขภาพจิตและสุขภาพกายของเรา

2) การฟื้นฟูสภาพจิตใจ: ธรรมชาติจัดเตรียมสภาพแวดล้อมในการฟื้นฟูจิตใจของเรา ในชีวิตที่วุ่นวายและซับซ้อนด้วยเทคโนโลยี ความจิตใจของเราจะเหนื่อยง่าย อย่างไรก็ตาม การอยู่ในธรรมชาติทำให้จิตใจของเราได้ซึมซับถึงความงามในธรรมชาติ หรือที่เรียกว่า “เกิดความหลงใหลอันนุ่มนวล” สิ่งนี้ช่วยฟื้นฟูความสามารถทางปัญญา ปรับปรุงสมาธิ และเพิ่มความคิดสร้างสรรค์

3) การเชื่อมต่อกับช่วงเวลาปัจจุบัน: การดื่มด่ำกับธรรมชาติช่วยให้เราตัดขาดจากสิ่งรบกวนในชีวิตประจำวันและเชื่อมต่อกับช่วงเวลาปัจจุบัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมการมีสติ เมื่อเราตระหนักรู้ถึงสิ่งรอบตัวและความสวยงามที่อยู่รอบตัวเรามากขึ้น

4) แรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์: ธรรมชาติเป็นแหล่งที่มาของแรงบันดาลใจมายาวนานสำหรับศิลปิน นักเขียน และผู้สร้างสรรค์ ความหลากหลายของรูปแบบ สี และพื้นผิวที่พบในธรรมชาติสามารถจุดประกายจินตนาการและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ได้

5) ประโยชน์ในการบูรณะและวิวัฒนาการ: สุนทรียศาสตร์ในธรรมชาติสร้างพื้นที่ที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การผสมผสานวัสดุจากธรรมชาติ ต้นไม้ที่มีชีวิต แสงธรรมชาติ และทิวทัศน์ของธรรมชาติสามารถเสริมความสวยงามให้กับพื้นที่ภายในอาคาร และปรับปรุงประสบการณ์โดยรวมของเรา เช่น การมีทิวทัศน์ธรรมชาติอยู่ในห้องพักโรงพยาบาล จะมีส่วนทำให้คนไข้ฟื้นตัวเร็วขึ้น ใช้ยาแก้ปวดน้อยลง และมีระดับความเครียดลดลง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษา

สิ่งแวดล้อมรวมทั้งความประณีตงดงามของจิตใจความประณีตงดงามของการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตที่มีส่วนร่วมกับศิลปกรรม (Fine Art) สุนทรียภาพจึงหมายถึงรวมถึง ความรู้สึกในความงาม ภาพที่งดงามทั้งที่อยู่ในความคิดหรือภาพของความงามในสมอง (Image of Beauty) แม้ว่ามนุษย์จะมีศักยภาพการรับรู้ความงามที่สามารถสัมผัสหรือรับความงามได้ต่างกัน ความงามที่อาจเกิดจากภาพจากเสียง จากจินตภาพจากตัวอักษร หรือจากประสาทสัมผัสอื่นๆ แต่ศาสตร์หรือวิชาที่เกี่ยวกับความงาม ตามแนวคิดของชาวตะวันตกนั้น สุนทรียศาสตร์เป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาตะวันตกที่มีรากเหง้า มาจากปรัชญากรีกโบราณ ที่มุ่งแสวงหาความรักในภูมิปัญญา (Love of Wisdom) ที่มุ่งแสวงหาความจริง ความดี และความงาม ยังหมายรวมไปถึงความงามทางภาษา เรื่องราวของวิถีชีวิตชาวบ้าน ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาไม่ว่าจะด้วยวิธีการบอกเล่าจดจำหรือจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ความคิดความเชื่อ สภาพสังคม ค่านิยม ของชาวบ้านในท้องถิ่นต่างๆ ที่สำคัญวิถีชาวบ้านยังมีความสัมพันธ์กับภาษาอย่างแยกกันไม่ออกเพราะ ต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดทำให้เราเห็นความหมายและความไพเราะแตกต่างกันไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา รัศมีแจ่ม และ ฤดี กมลสวัสดิ์. (2562). สุนทรียศาสตร์ผ่านความงามทางภาษาและวัฒนธรรมไทย. วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 264-279.
- จริยวดี มะราชลี. (2557). จังหวะลีลาความงามจากธรรมชาติ. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 15 (2), 90-6.
- ไชยเดช แก้วสง่า. (2566). เข้าใจสุนทรียศาสตร์ เข้าถึงคุณค่าความงามศิลปะ. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 7(3), 1-8.
- ณัฐชยา จิตภักดี และ พระครูภาวนาโพธิคุณ. (2563). การแสวงหาคำตอบศิลปะและความงาม : สุนทรียศาสตร์ตะวันตก. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 7(4), 65-66.
- ประเวศ อินทองปาน. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบนิเวศวิทยาในพุทธปรัชญากับนิเวศวิทยาแนวโลกตามทัศนะของอาร์เน แนนส์. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 17(2), 71- 88.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554. (2556). ธรรมชาติ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เพชรวรรณ บุญพร้อมกุล. (2565). “ธรรมชาติกำลังพูด” : การวิเคราะห์ วาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติในคลิปวิดีโอ “Julia roberts is Mother Nature”. วารสารศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 22(2), 1-23.
- พระไตรปิฎกออนไลน์ (2542). สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2566 จาก <http://www.tipitaka.com>

ศุภรชัย สิงห์ยะบุศย์. (2561). สุนทรียศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

สุทธิลักษณ์ นิลเอสงค์. (2563). การบูรณาการพุทธนิเวศเพื่อแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม. วารสารสังคมศาสตร์และ
มานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(1), 156-169.

สุพจน์ จิตสุทธิญาณ. (2556). ความเข้าใจในทฤษฎีสุนทรียะ. วารสารศิลปะศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 9(2),
161-179.